

Možda mu siromaštvo i nije glavni uzrok. Samo Bog to zna. Ali, da je suuzrok, ja u to ne sumnjam. Previše udara u oči i sinhronizacija i paralelizacija, i autentičnost simptoma i činjenica.

Evangelje i milost imaju svoju paradoksalnu logiku. A ona kulminira u Božjoj predilekciji za malo i siromašno (Mat. 11, 25.; Luk. 1, 48. 51. - 53.; 10, 21.; 1. Kor. 1, 27. - 29.).

Smijem li reći: »Fiat applicatio!« ?

Dr. Č. Čekada

V I D I C I

V PLENARNA SJEDNICA LITURGIJSKOG VIJEĆA U RIMU

Naš je časopis (g. 1964, br. 6, str. 3-14) donio izvještaj tajnika što je »Vijeće za provedbu Uredbe o svetom bogoslužju« učinilo kroz prvih šest mjeseci svoga djelovanja. Sada 5. br. biltena »Notitiae«, što ga izdaje isto Vijeće (a može ga svatko naručiti kod Libreria vaticana uz godišnju pretplatu od 300 lira) donosi izvještaj s V plenarne sjednice Vijeća, koja je održana 26-30. travnja ov. god. Prema njemu i prema informacijama do kojih se moglo doći evo nekoliko vijesti.

Na dnevnom je redu bio najprije izvještaj tajnika o djelatnosti Vijeća od listopada prošle godine, kroz koje je vrijeme izdano više liturgijskih priručnika, od kojih su najvažniji novi misni obred od 27-I-1965 i obred koncelebracije od 7-III, što ga Vijeće smatra pravim »biserom« svojih nastojanja.

Zatim su neki biskupi, članovi Vijeća, izvijestili što je u njihovim zemljama učinjeno za novi način služenja sv. Mise i sudjelovanja vjernika. Za Jugoslaviju je to učinio banjalučki biskup Mons. A. Pichler koji je iznio da su pojedini biskupi na raznim sastancima po biskupijama ili i po dekanatima, te na liturgijskom tečaju u Zagrebu od 23-25 veljače upoznali svećenstvo, a to opet svoje vjernike sa svim promjenama. »Ita vix sacerdos inveniri posset qui non bene instaurationem cognoscere quiverit«. Među poteškoće je najviše istaknuo pomanjkanje liturgijskih knjiga na hrvatskom i slovenskom jeziku, a još će teže biti, osobito u vezi s cijenom, kad se budu morali tiskati dvojezični Misali, kako je to nametnula (impositus) Uputa. Iznio je i opće negodovanje svećenika, što se prefacija i doksologija na kraju kanona ne može pjevati i čitati na narodnom jeziku.

Glavni se je rad sjednice sastojao u pretresivanju i odlučivanju o relacijama koje su Vijeću dostavile razne studentske grupe koje u okviru samog Vijeća pripremaju reformu liturgije prema saborskoj Uredbi o sv. bogoslužju. Ovoga je puta došlo na red 13 takvih relacija:

1. Opća načela o preuređenju crkv. kalendara (relator A. Dirks OP).

2. Kako će se u časoslovu raspodijeliti psalmi (I. Pascher).

3. O liturgijskim čitanjima u časoslovu (Aem. Lengeling).

4. O čitanjima iz sv. otaca (M. Pellegrino).

5. O himnima (A. Lentini OSB).

6. O pjesmama časoslova (P. Visentin OSB, rodom iz Istre).

7. O jednostavnom gradualu (A. Agustoni).

8. O ceremonijalu biskup (A. G. Martimort).

9. Uputa o sv. glazbi (A. G. Martimort).

10. Razn pitanja.

11. O redu sv. Mise (I. Wagner).

12. O bolesničkom pomazanju, popudbini i pogrebu (P. Gy OP).

13. O krštenju odraslih (B. Fischer).

Evo o svakoj tački barem po neka informacija.

Ad 1) — Za početak bi se građanske godine sastavila nova Misa koja bi prema vrlo staroj tradiciji još više isticala Majku Božju na osmi dan Božića. Skoro svi stručnjaci žele da se ukine blagdan imena Isusova. Svaka bi teritorijalna crkv. vlast mogla za svoje područje odrediti da se Bogojavljenje svetkuje uvijek u nedjelju. Predkorizmeno bi vrijeme izgubilo značaj pokore. Skoro svi žele da korizma počima I koriz. nedjelje kako se još uvijek spominje u prikaznoj molitvi tog dana. Blagoslov bi se pepela možda obavljao večer prije. Tako bi do velikog četvrtka uključivo bilo 40 dana korizme, u koju bi se brojile i nedjelje, kad također treba »postiti od grijeha i vršiti djela ljubavi«, pa bi se na taj način lakše naglašavala misao duhovnog posta. Slijedi sveto trodnevlje kao najvažnije, a poslije njega sveta i radosna pedesetnica s Duhovima (bez osmine) kao zadnjim danom. Svetkovanje bi se svetaca za cijelu Crkvu još više reduciralo i mnogi bi sveci imali samo spomen (npr. svi manji crkveni učitelji).

Ad 2) — Psalterij bi se razdijelio na dvije sedmice, a samo bi kod lauda i vespera ostala jedna shema za sve sedmice, zbog značenja tih časova i psalama povezanih s njima (npr. vespere bi i dalje imale ps 109-144, osim onih koji su odabrani za druge hore). Matutin bi svakog ferijalnog dana imao samo 3 psalma. Svi bi se psalmi tako razdijelili da bi se pojedini odlomak redovito sastojao od 10-15 versaa.

Ad 3) — Sigurno će izbor biblijskih čitanja biti mnogo veći, a možda će se u časoslov uvrstiti neki odlomci samo ad libitum. Velika je pažnja posvećena responsorijima koji će sažeto iznositi obećanje spasenja iz SZ i izvršenje u NZ. Na taj će način biti očevitnija povezanost S i NZ te kako oba sadržavaju Krista.

Ad 4) — Za advenat se npr. predviđa 18 čitanja: iz Ćirila Aleks. (2), Maksima Turin. (3), Cezarija Arleskog (2), Ćirila Jeruz. (1), Ivana Krizost. (5), Tertulijana (1), Justina (1), Ambrozija (1), Maksima ispov. (1), Augustina (1). Prvih sedam osvjetljuje liturgijski i duhovni smisao adventa, a ostala se odnose na prvih 7

glava Izaije. Pokrenuto je i pitanje da li čitanja imaju biti usmjerena samo na život svećenika, redovnika i redovnica, ili također i vjernika, obzirom da neki od njih mole časoslov i poželjno je da ih bude sve više. U tekst će se otaca unijeti razdioba, naslovi i opaske koje će pomoći čitaocu.

Ad 5) — I za himne će se po svoj prilici uvesti dvostruka shema kako je sada za matutin i laude u nedjeljama kroz godinu). Tako će časoslov imati mnogo više himana. Predloženi su često upravljani Kristu, nisu predugi, a veoma su lijepi i jasni. Većinom su od nepoznatih auktora, neki i vrlo stari, npr. iz V stolj.: »Hostis antiqui, Domine, — per cruce[m] vires conteris, — qua nos signati frontibus — signum gestamus fidei.«

Ad 6) — Nije lako pitanje o malim sastavcima časoslova (antifona, responsorija, versikula, absolucija i benedikcija). Neki su bili za to da se posve ispuste, jer da odgovaraju samo moljenju časoslova u zajednici. Međutim je Vijeće već odbacilo prijedlog da se sastave dva časoslova, jedan za one koji se nalaze u pastvi, a drugi za kontemplativne zajednice. Prema tome će valjda ostati i ti mali sastanci, ali bi se probrali i obogatili.

Ad 7 — 25. grupa je sastavila načela kako bi imao izgledati gradual (knjiga za misne pjesme: ulaznu, iza poslanice, prikaznu i pričesnu), predložila je tekstove i priprema jednostavne napjeve. Samo još nije riješeno pitanje da li se koral može zgodno pjevati na živom jeziku, u što neki sumnjaju ali ih pobija praksa (npr. naš Obrednik).

Ad 8) — Iz zapletene povijesti biskupskog ceremonijala nastaju između ostalih ova pitanja koja treba riješiti: Koja ruha treba zadržati za biskupa kada vrši liturgijsku službu? Koje mu oznake ostaviti? Kakve izraze poštovanja zadržati? Oblik trona? Isticana su načela: Prema želji samih biskupa sve treba pojednostavniti, ali im treba ostaviti neke počasne znakove, općenito časnu tradiciju prilagoditi današnjim prilikama. Svi su stručnjaci-konsultori za to, da biskupi i dalje nose prsten, prsni križ, mitru i pastoral. Isto su tako svi za to, da se poklek pred biskupom zamijeni dubokim naklonom i da se dokine »bugia«. Biskupu od starine pristoji visoka katedra, a tron je kasnije uveden po uzoru na dvorove svjetskih knezova.

Ad 9) — Pripravljena je shema za novu Instrukciju o svetoj glazbi prema najnovijim odredbama i načelima donesenima od sabora. U vezi s njom ima pitanja koja još treba proučavati i pustiti da sazriju.

Ad 10) Po raznim je pitanjima pretresano između ostalog o čitanjima u Misi, o dijelovima ređenja na narodnom jeziku, o živom jeziku u časoslovu, o dozvoli za izdavanje liturgijskih knjiga, o euharistijskom kultu koji se nikako ne želi umanjiti nego srediti.

Ad 11) — Novi Ordo Missae nije definitivn. Još se istražuje, da li ostaviti pristupne molitve, što moliti i činiti na prikazivanju, kakav oblik dati kanonu, kako bolje srediti dio Mise od svršetka kanona do pričesti i da li rimsku liturgiju obogatiti novim molitvama poslije pričesti.

Ad 12) — U providanje bi se bolesnika unio poneki odlomak Sv. pisma. Bolesnika bi se moglo mazati samo na jednom mjestu (na čelu), ali mnogi su protiv toga, jer da bi se time zasjenilo značenje ovog sakramenta. Prije popudbine bi se po mogućnosti uvela obnova krsnih zavjeta, ili barem ispovijest vjere. Pogrebni se obred mora preurediti prema dvjema načelima: da jasnije izražava uskrsni značaj kršćanske smrti i da odgovara prilikama i običajima pojedinih krajeva. Tako bi se imao posve ispustiti responsorij »Izbavi me«, a sekvenca »U dan onaj« barem djelomice.

Ad 13) — Mnogo se je truda uložilo da se sastavi što bolji obred krštenja odraslih, kojih je sve više ne samo u tzv. misijskim zemljama. SZO izdao je g. 1962. takav obred razdijeljen u sedam stepena. Sad će se neke stvari pojednostavniti, a neke još više razviti prema načelima postavljenima od sabora. Odluku će se o nekim obredima, npr. duhanje u krštenika i davanje soli, možda prepustiti biskupskim konferencijama pojedinih krajeva.

Koliko je važnih i delikatnih problema liturgijske forme ovdje spomenuto samo s jednog zasjedanja Vijeća. Učinjeno je to, da se svećenstvo priprema na te promjene i da se sve više uvjeri kojom se ozbiljnošću tretiraju sva pitanja u vezi s bogoslužjem. Neće ni biti uzaludno ponoviti poziv svima kojima je stvar na srcu da mole za što bolji uspjeh rada Vijeća. o. M. K.

PARČIĆEV GLAGOLJSKI MISAL

(Povodom 70-godišnjice jednog liturgijskog događaja u barskoj nadbiskupiji).

1. — U prvom broju ovogodišnje SB osvrnuo se don Petar Perković na značajnu godišnjicu jednog liturgijskog događaja u barskoj nadbiskupiji t. j. na prvi pontifikal na staroslovenskom jeziku, koji je održao barski nadbiskup o. Šime Milinović dne 1. siječnja 1895 u svojoj katedrali u Baru.

U svojem prikazu pisac se nije ni riječju dotaknuo samog glagoljskog misala, kojim se je tom zgodom služio nadbiskup Milinović, kao ni njegovog autora ni okolnosti u kojima je nastao. Radi svega toga, a još posebno radi činjenice da je štampanje glagoljskog misala za barsku nadbiskupiju u smislu Konkordata između Sv. Stolice i Crne Gore od 18. kolovoza 1886 spasilo našu starodrevnu povlasticu i u samoj kolijevci glagoljice, t. j. u Dalmaciji i Hrvatskom Primorju, od neminovne propasti koja joj je prijetila radi nestašice knjiga — posebno misala, jer se je austrijska vlada protivila štampanju istog, želim u ovom kratkom prikazu reći nešto o autoru samog glagoljskog misala te o prilikama u kojima je nastao i o njegovom značenju za staroslavensku službu Božju u samoj Hrvatskoj.

2. — Glagoljski misal kojim se je služio barski nadbiskup Milinović kod svog prvog staroslovenskog pontifikala u Baru (1895) štampan je u tiskari Propagande u Rimu — a u redakciji poznatog staroslovenskog stručnjaka Dragutina A. Parčić.